

**Натисніть тут, щоб
купити книгу на сайті
або замовляйте за телефоном:
(0352) 51-97-97, (067) 350-18-70,
(066) 727-17-62**

ЗОШИТ
для розв'язування задач

уч _____ 10 _____ класу

РОЗВ'ЯЗУВАННЯ РОЗРАХУНКОВИХ ЗАДАЧ

1. Виведення молекулярної формули речовини за масовими частками елементів.

ЗАПАМ'ЯТАЙ!

Співвідношення значень індексів у формулі речовини дорівнює співвідношенню кількостей речовини відповідних хімічних елементів у молекулі (чи формульній одиниці) речовини.

Наприклад, у речовині $A_x B_y C_z$

$$x : y : z = n(A) : n(B) : n(C)$$

Пригадай!

Кількість речовини елемента обчислюють за формулою:

$$n(E) = \frac{m(E)}{M(E)}, \text{ де:}$$

$n(E)$ — кількість речовини елемента;

$m(E)$ — маса елемента;

$M(E)$ — молярна маса елемента.

Задача 1.

Виведіть формулу алкану, масова частка Карбону в якому становить 0,8.

Дано:

$$\begin{array}{l} C_x H_y \\ w(C) = 0,8 \end{array}$$

$$C_x H_y - ?$$

Розв'язання.

1. Обчислюємо масову частку Гідрогену.

$$w(H) = 1 - w(C) = 1 - 0,8 = 0,2.$$

2. Розраховуємо відношення значень індексів у формулі алкану (або відношення кількостей речовини елементів).

Нехай маса алкану становить 100 г.

Тоді маса Карбону в алкані дорівнює:

$$m(C) = m(C_x H_y) \cdot w(C) = 100 \text{ г} \cdot 0,8 = 80 \text{ г}.$$

Маса Гідрогену в алкані дорівнює:

$$m(H) = m(C_x H_y) \cdot w(H) = 100 \text{ г} \cdot 0,2 = 20 \text{ г}.$$

$$\text{Оскільки } n(E) = \frac{m(E)}{M(E)},$$

$$\text{то: } n(C) = \frac{m(C)}{M(C)} \quad \text{і} \quad n(H) = \frac{m(H)}{M(H)}.$$

Пригадайте, що $M(C) = 12 \text{ г/моль}$, $M(H) = 1 \text{ г/моль}$

Знаходимо співвідношення між індексами x і y .

$$x : y = n(C) : n(H) = \frac{80 \text{ г}}{12 \text{ г/моль}} = \frac{20 \text{ г}}{1 \text{ г/моль}} = 6,667 : 20$$

3. Знаходимо формулу сполуки.

Індекси в хімічній формулі мають бути цілими числами, часто — найменшими з усіх можливих. Зваживши на це, спочатку ділимо обидва числа в добутому співвідношенні на найменше число:

$$x : y = \frac{6,667}{6,667} : \frac{20}{6,667} = 1 : 3.$$

Емпірична (найпростіша) формула алкану — CH_3 .

Оскільки загальна формула алканів $C_n H_{2n+2}$, то методом підбору виводимо формулу алкану $C_2 H_6$.

Відповідь: $C_2 H_6$.

Задача 2.

Визначте формулу алкану, масова частка Карбону в якому становить 0,8372.

Задача 3.

Установіть формулу алкану, масова частка Гідрогену в якому становить 16,67%.

Увага! Ускладнена задача

* Задача 6.

Виведіть формулу вуглеводню, який містить 50% Карбону.

---

2. Виведення молекулярної формули речовини за загальною формулою гомологічного ряду та густиною або відносною густиною

ПРИГАДАЙ!

Відносна молекулярна маса дорівнює сумі відносних атомних мас хімічних елементів, які утворюють речовину, із врахуванням числа атомів кожного елемента в складі молекули речовини.

Задача 1.

Виведіть молекулярну формулу алкану, якщо його відносна молекулярна маса становить 114.